

تورک پوردی

تورکلرک فائده سنه چالیشیر
اون بش کونده بر چیقار

ییل ۷ - جلد ۱۴ - عمومی صای ۱۵۳
۱۶ شباط ، ۱۳۳۴ - صای ۳

قاموس فلسفه مقفده

- ۲ -

مطلق

قاموس فلسفه نك ۴۰ نجی صحیفه سندن
اعتباراً اصطلاحات فلسفیه ایچنده اك مهم تعبیرلردن
اولان مطلق كله سئك تدقیق معانیسته باسلامیور.
مطلق مابعد الطبیعه جه دلالت ایتدیکی معنای
تشریح ووجود مطلق تمتع الادراك اولدیغنی
بیان صدقده (الهیون ومنتشر عون ده بوز مرده ده
داخلدر . ذاتاً کتاب کریمده « لیس کمله شی
— یعنی اوکا بکزر برشی یوقدر » بیورلمش
و « تعالی شانہ عما یصفون » ودها برچوق
آیات جلیله بومعناي مؤید بولئشدر | دینلیور.
کرچه جناب حقك ذات اقدس احدیتی هر درلو
تصور و تفهیمك فوقده ایسه ده علماء اسلامیه
یوقاریده مذکور اولان « لیس کمله شی »
قول شریفك مابعدی و متممی اولان
« وهو السمع البصیر » قول کریمنه استناداً کنه
ذاتی تمتع الادراك اولان اللهك صفاتیله بیله جکنه
اعتماد و بومشله غامضه ده تخریه ایله تشبیه بینی
اختیار ایتشلردر . نته کیم بونکته نی تنویر
ایچون شیخ اکبرك شو

فان قلت بالتزیه کنت مقیداً

وان قلت بالتشبيه کنت مجدداً

وان قلت بالامرین کنت مسدداً

و کنت اماماً فی المعارف سیدا [۱]

بیتلری هر وقت ایراد اولئان شواهد
علیه دندر .

[۱] شیخ فصوصندن حکمت سوجه سندن.

۴۰۴۸

§ ۴۴ نجی صحیفه ده فیلسوف سپنسرک
« وجود مطلق » عائد مسئله لرده هان تمامیه
« هاملتن » اقتدا ایتش اولدیغنی خبر ویرلیور.
فقط بونده بر سهو مرتب اولمالیدر . زیرا بم
بیلدیکم « سپنسر » مطلق مسئله سنده هاملتنك
بر ملاحظه اساسیه سنی جرح ایشدر . مثلاً هاملتن
« غیر مشروط و جود L'inconditionnel یا خود
مطلق تصور اولته ماز ، بوانجق سلباً و نفیاً دوشو-
نیله بیلر Cette conception n'est qu'une
pure négation یعنی بو تصور بر نفی مخصوصدن
عبارتدر » دعواسنی مدافعه ایتدیکی حالده اسپنسر
مبادی اول Premiers principes نده شویله
دیور : « شاید مطابق سلبی بر صورتده دوشونه-
جک اولور سق ، اضافی حقنده کی تصوریمز
در حال زائل اولور ؛ اضافی ایله غیر اضافی
آره سنده کی نسبی بواکی حدك هر ایکسندن
بخبر اولمق اوزره تصوری طلب ایتك ، بزدن
برشیئ بیلمه دیکمز برشیله مقایسه ایتکی
ایسته مک بکزر . بالذات بر فعل شعور اولان
مقایسه انجق شعورك ایکی موضوعی یعنی
« اضافی ایله مطلق » حقنده شعوره متوقفدر .
مطلق بیله میز دیمك ضمناً بر مطلق واردیمکدر .
فقط ذات مطلقه نی بیلیمك اقتدارینه مالک
اولدیغیمز انکار ایتدیکمز وقت ، انك موجودیتنی
ضمناً تسلیم ایتش اولیورز . یالکز شو حال بیله
مطلقك نفس ناطقه مزده ، ایله هیچ شکله

حدس ایسه ذهنک دفعهٔ مبادیدن مطالبه انتقالی یعنی دلیلک درحال ذهنه سَنوح ایدور مسیدر .
 بودخی تدریجی اولمایوب آنی برکیفتدر [۸]
 شوالده intuition مقابلی تماماً حدسدر زیر
 بونک تعریفده- Elle est opposée à la con-
 naissance discursive que l'esprit obtie-
 nt parcourant une suite d'idée comme il le peut dans l'induction et la dé-
 duction
 دیندیکنه کوره دلیل ایله اکتساب اولنان علم
 نظرینک مقابلی حدسیاتدر . فقط بونلرر حالده
 ینه ذهنه مختص و برقیاس خفی سایه سنده مکتسب
 معلوماندر . رضا توفیق بکک مقصودی ایسه
 بویه اولان علم دکلدر . زیرا اویله اولماسه
 حدسدن بحث ایدرکن برسطر صکره بوتعیری
 بر اقوب اونک برینه ضمیر و کشف ضمیر تعیرلرینی
 قولانمازدی ؛ واقعا intuition الهیانه (قلب
 عبده بک نادر بعض آنلرده جانب فیض اقدسدن
 تجلی ایدن معلومات [معانسه کلیرسه ده بونک
 بزده مقابلی حدس دکل کشفدر . زیرا کشف
 اصطلاحده :] هو الاطلاع علی ما وراء الحجاب
 من المعانی الغیبه والامور الحقیقه وجوداً و شهوداً [
 صورتنده تعریف اولمقدهدر . ایمدی رضا توفیق
 بکک قصد ایتدیکی معنیه کوره intuition ه
 کشف ضمیر دکل ساده جه کشف دیمک اولادر .
 بوکا ریاضی شهر پو آنقاره نکل علم و اصول عنوانلی
 کتابنک شوسطرلری ده دلالت ایدر : [فحیفه
 ۱۳۷] « انسان نطق ایله اثبات ایدر ، فقط
 intuition سایه سنده کشف ایدر . برشیی
 کورمکی بزه اوکردن ملکه قلبیه intuition در .
 انسان کنیسیسند بوملکه اولمازسه علم صرفی
 (۱) جودت پاشانک معیار سدادندن .

دکل ، فقط موجود برشی حیثیه ، قائم و حاضر
 اولدیغنی اثبات ایدر . »

شوسطرلر کوستریور که هاملتن یالکیز
 توحیدک برجایی اولان « لا » ده قالدیغی حالده سپنسر
 بوکا « الا » نیده الحاق ایتشددر .

§ ۴۵ نجی عحیفه ده [. . . ذات مطلقه نکل
 کنه و حقیقتی عقل ایله ده آکلامق امکان خار جنده
 بولندیغی اشون (مطلقون) دائماً اسباب علمدن
 حدسه اهمیت و برمشلدر . زیرا وجود مطلق
 حقتده بر علم یقین تحصیاندن حس و عقل بزی
 مأیوس بر اقیجه وسائط علمدن انجق اوچنجیمی
 اولان ضمیر Conscience مراجعت ایتمک
 ضروریدر . فقط حقیقت مطلقه مسئله سنده
 یالکیز الهامات وجدانییه مقتدر و منتظر بولنق
 اربانی طوغریدن طوغری به تصوفه کتورر
 و صوفیه نکل کشف ضمیر intuition دیدیکلری
 اصول تحقیق دخی ایشته بودر]

قاموس فلسفه نکل شوسطرلرنده بر قاج
 نقطه یی توضیح ایتمک احجاب ایدر ، اول
 intuition حدسی ، کشفی ؟ ثانیاً حدس
 اسباب علمدنی ، دکل ؟ علمای اسلامیه جه
 -باب علم : حواس سلیمه « تعیردیگر له تجربه »
 عقل و خبر صادقدر . الهام اسباب علمدن دکلدر .
 فقط حدس اشاعیده ویره جکم ایضا حاندن ده
 اکلایشله جفی اوزره ینه عقله راجع اولدیغندن
 اوچنجی بر واسطه علم اوله مز . شمدی حدسی
 تدقیق ایده لم : بوتعیر اصطلاحده ذهنک مبادیدن
 مطلوبه سرعت انتقالسدن عبارتدر که فکره
 مقابلدر [چونکه فکر ذهنک مطالبدن مبادی به
 و مبادیدن مطالبه حرکتدر ، بناءً علیه فکرده
 ایکی حرکت بولنور و حرکت تدریجی برکیفتدر .

بوندن باشقه سینیوزانک وجود مطلقه یالکیز جوهر Lubstance اسمی ویردیکنی سویلک کفایت ایتمز . زیرا حکیم مشارالیهک جوهری ناصل تعریف ایتدیکی بیلنمدیکه ذهنلر ترده دوشر . سینیوزانک « قائم بذاته و واجب لذاته » دییه تعریف ایتدیکی Substance داننده احو و فرد وصفاتی حیثیتله نامتناهیدر . سینیوزانک غندنده ماده یا خود گندی تعبیرنجه مکان Etendue و روح یا خود ینه اونک تعبیرنجه فیکرت Pensée نعت الهیه دن اولوب ذات الهیهک خارچنده هیچ بردارلغه دلالت ایتمزلر و خصوص و فردی اشیا و یا خود شئونات (modi) ینه الهیهک خارچنده موجود دکدر . بوتعرفلره کوره سینیوزانک Substance علمای متکلمینه تبعاً بز جوهر دکل ذات دیملی یز . زیرا اعراضک محلی اولان جوهر جوهر حادث متحیزدر ، الله ایسه قدیم غیر متحیزدر . جناب حقه صفاتی ده اعراض قیلندن دکدر .

§ قاموس فلسفه ده مطلق ایچون بو قدر معلومات ویرلدیکی حالدده هایدی اصول فقهده کی معناسی اهاال اولنسون فقط فلسفه اقسامندن اولان منطقه موقیع استعمالندن نیچون بحث اولنمادیغنی آکا یه مادم .

محمد علی عینی

کوزلجه بیلدیکی حالدده ایکی سطرلق بر مکتوب یازامایان برمنشی به بکیزدهش اولور « فیلسوف شهر برغسون Evolution créatrice عنوانی کتاینده بوقوه علمیه یی انسانده کی غریزه instinct دن عبارت عد ایدیور . شوقدرکه بو غریزه بهایمده کی غریزه کی گندی نفسنک جاهلی اولمایوب گندی ذاتی ادراکه و گندی موضوعی تأمله باشلامش بر غریزه در . برغسونه کوره عقل intelligence گندی اثر صنی اولان علوم اعانه سیله بزه ماده جامده نک بتون اسرار شتوتی کیت کیده کاملاً افشا ایدجکی حالدده intuition حیاتک بطوتی ابراز ایدجکدر . بونکه برابر intuition ک معناسی باشقه برکله ایله ادا ایتک ایسترسه کعجا فراست دییه مز می یز ؟ زیرا تعریفات سیدده فراست [وفی اصطلاح الحقیقیه هی مکاشفه الیقین و معاينه القلب] دییه تعریف اولمشدر .

§ ۴۶ نجی تحیفه ده ههغل ، ک وجود مطلقه Esprit اسمیه ایتدیکی خبر ویرلمشه ده بو قدری کافی دکدر . هم او Esprit دکل فکر دیمشدر . مادامکه مطلق کهنسند بو قدر اطلاق خامه اولمشدر ، ههغلک Absolutgeist تعیرندن مقصدی نه دن عبارت و بونک درجات تلکهنه صورتله تجلیهای تحق اولدیغنی ده سویلک ایجاب ایدردی . برده فیخته نک moi absolu واردر ، اونندن ده بحث اولنمایدی .

